

Original Article

Predicting State-Competitive Anxiety of Male and Female Referees in the Iranian Premier Football League based on Personality Types

Elahe Rostamiyan¹ , Farhad Kalantari² , Hossein Poursoltani^{*3}

Citation: Rostamiyan, E., Kalantari, F., Poursoltani, H. Predicting state-competitive anxiety of male and female referees in the Iranian Premier Football League based on personality types. *Iranian Journal of Motor Behavior and Sport Psychology*, 2025; 5(4): 1-9.

 10.22034/ijmbp.2026.558934.1150

- **Received:** 10 August 2025
- **Revised:** 21 November 2025
- **Accepted:** 24 November 2025
- **Published:** 31 December 2025

1. MSc, in General Psychology, Faculty of Humanities, Maragheh, Iran.
E-mail: rostamiyan1992@gmail.com

2. MSc in Sport Management, Department of Sport Sciences, Faculty of Physical Education, University of Tabriz, Tabriz, Iran.
E-mail: f.kalantari1353@gmail.com

*3. Associate Professor of Sport Management, Payam Noor University, Tehran, Iran (Corresponding Author).
E-mail: hpszarandi@gmail.com

Abstract

The present study purpose to predict the state-competitive anxiety of male and female referees in the Iranian Premier Football League based on personality types. This study was applied in nature and descriptive-correlational in method. The statistical population of the study consisted of 152 referees of the Premier League of Football (97 men and 55 women), of whom 109 were selected as a sample based on the Morgan table. Data were collected using two questionnaires containing 52 items. The face and content validity of the instruments were confirmed by 10 psychology professors and 5 football refereeing experts, and their reliability was obtained through Cronbach's alpha coefficient. Linear regression was used to analyze the data. The findings showed that personality types had a significant inverse relationship with competitive anxiety in football referees ($P < 0.05$, $r = -0.32$) and in men ($P < 0.05$, $r = -0.26$) and in women ($P < 0.05$, $r = -0.41$). Also, regression analysis in football showed that personality types ($P < 0.01$ and $t = -3.54$) and in both men ($P < 0.01$ and $t = -2.94$) and women ($P < 0.01$ and $t = -4.24$) were able to predict competitive anxiety. These results emphasize the determining role of personality traits in explaining competitive anxiety and can be a basis for developing psychological interventions to reduce anxiety and improve football referee performance.

Keywords: State-competitive anxiety, Professional football refereeing, Personality types

مقاله پژوهشی

پیش‌بینی اضطراب حالتی- رقابتی داوران مرد و زن لیگ برتر فوتبال ایران بر اساس تیپ‌های شخصیتی

الهه رستمیان^۱ , فرهاد کلانتری^۲ , حسین پورسلطانی^۳

چکیده

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی اضطراب حالتی- رقابتی داوران مرد و زن لیگ- برتر فوتبال ایران براساس تیپ‌های شخصیتی انجام شد. این پژوهش از نظر ماهیت، کاربردی و از نظر روش، توصیفی- همبستگی بود. جامعه- آماری پژوهش را ۱۵۲ نفر از داوران لیگ- برتر فوتبال (۹۷ مرد و ۵۵ زن) تشکیل دادند که براساس جدول مورگان ۱۰۹ نفر به-عنوان نمونه- انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از دو پرسش-نامه- شامل ۵۲ گویه گردآوری شد. روایی صوری و محتوایی ابزارها توسط ۱۰ نفر از اساتید روان-شناسی و ۵ نفر از کارشناسان داوری فوتبال تایید شد و پایایی آنها از طریق ضریب آلفای کرونباخ بدست آمد. برای تحلیل داده‌ها از رگرسیون خطی استفاده شد. یافته‌ها نشان داد تیپ‌های شخصیتی با اضطراب رقابتی در داوران فوتبال ($t = -0.722, P < 0.05$) و در بخش مردان ($t = -0.726, P < 0.05$) و در زنان ($t = -0.741, P < 0.05$)، رابطه- معکوس معناداری وجود دارد. همچنین تحلیل رگرسیون در فوتبال نشان داد که تیپ‌های شخصیتی ($t = 0.701, P > 0.05$) و در هر دو بخش مردان ($t = -2.96, P < 0.05$) و زنان ($t = -4.24, P < 0.05$) توان پیش‌بینی اضطراب رقابتی را دارد. این نتایج بر نقش تعیین‌کننده ویژگی‌های شخصیتی در تبیین اضطراب رقابتی تأکید داشته و می‌تواند مبنایی برای تدوین مداخلات روان‌شناختی جهت کاهش اضطراب و ارتقای عملکرد داوران فوتبال باشد.

واژه‌های کلیدی: اضطراب حالتی-رقابتی، داوری فوتبال حرفه‌ای، تیپ‌های شخصیتی

تاریخ دریافت: ۱۹ مرداد ۱۴۰۴
تاریخ بازنگری: ۳۰ آبان ۱۴۰۴
تاریخ پذیرش: ۳ آذر ۱۴۰۴
تاریخ انتشار: ۱۰ دی ۱۴۰۴

۱. کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه مراغه، مراغه، ایران
E-mail: rostamyani1992@gmail.com
۳. کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران
E-mail: f.kalantari1353@gmail.com
۳. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).
E-mail: hpszarandi@gmail.com

مقدمه

در ورزش حرفه‌ای، داوران نقش اساسی در حفظ عدالت، نظم و کیفیت اجرای مسابقات ایفا می‌کنند و به‌طور مداوم در معرض فشارهای روانی قابل توجهی قرار دارند. تصمیم‌گیری‌های سریع، نظارت بر جریان بازی، مدیریت تعارض میان بازیکنان و مربیان و مواجهه با واکنش‌های تماشاگران و رسانه‌ها از جمله عواملی هستند که می‌توانند سطح تنش روانی داوران را افزایش دهند. در چنین شرایطی، یکی از مهم‌ترین چالش‌های روان‌شناختی مؤثر بر عملکرد داوران، اضطراب است. اضطراب حالتی هیجانی منفی است که با احساس نگرانی، تنش و آشفتگی همراه بوده و معمولاً با علائم برانگیختگی فیزیولوژیک مانند افزایش ضربان قلب، تعریق و تنش عضلانی بروز می‌کند (۱). این حالت می‌تواند در موقعیت‌های مختلف زندگی ظاهر شده و بسته به شرایط، شکل‌های متفاوتی به خود بگیرد. یکی از اشکال ویژه اضطراب، «اضطراب رقابتی» است که به‌عنوان نوعی اضطراب حالتی در موقعیت‌های رقابتی و ارزیابی‌محور تجربه می‌شود و با واکنش‌های شناختی، هیجانی و فیزیولوژیکی همراه است. در حوزه داوری فوتبال، این نوع اضطراب

اهمیت ویژه‌ای دارد؛ زیرا داور در شرایطی فعالیت می‌کند که تصمیم‌های او می‌تواند به‌طور مستقیم بر روند و نتیجه مسابقه اثرگذار باشد. در نتیجه، افزایش اضطراب می‌تواند تمرکز، دقت و کیفیت تصمیم‌گیری را کاهش داده و عملکرد داور را تحت تأثیر قرار دهد (۲). در وضعیت عدم قطعیت در محیط ورزش، تصمیم‌گیری معمولاً با استرس، اضطراب و تنش همراه است. داوران فوتبال از جمله کسانی هستند که به‌دلیل ماهیت خاص این رشته بیش از سایر ورزش‌ها در این وضعیت قرار می‌گیرند (۳). بنابراین اضطراب بخشی از داوری فوتبال به حساب می‌آید، به طوری که داوران قبل، حین و بعد از قضاوت مسابقات همواره سطوحی از اضطراب و استرس را تجربه می‌کنند. به‌ویژه در سطوح بالای رقابت‌هایی مانند لیگ برتر فوتبال ایران، داوران اغلب با فشارهای روانی ویژه‌ای مواجه هستند. نتایج مطالعات مختلف نشان می‌دهد که اضطراب رقابتی می‌تواند به شیوه‌های متفاوتی بر عملکرد داوران تأثیر بگذارد. در بسیاری از موارد، هرچه میزان اضطراب رقابتی بیشتر باشد، اعتماد به-نفس و به تبع آن عملکرد کاهش یافته و در نتیجه کیفیت قضاوت افت می‌کند (۴). از جمله عوامل فردی مؤثر بر تجربه اضطراب رقابتی، ویژگی‌های شخصیتی هستند. تیپ‌های شخصیتی به‌عنوان الگوهای نسبتاً پایدار

(۷). در بررسی‌های دیگر نیز اضطراب رقابتی در زنان ورزشکار بیشتر از مردان مشاهده شده است (۸). بنابراین، انتظار می‌رود نهنه‌ها سطح اضطراب رقابتی داوران بر اساس جنسیت متفاوت باشد، بلکه شدت و جهت رابطه‌ی بین تیپ شخصیتی و اضطراب رقابتی نیز ممکن است تحت تأثیر جنسیت قرار گیرد، به‌گونه‌ای که الگوهای روان‌شناختی مرتبط با شخصیت و پردازش نشانه‌های بدنی با توجه به ویژگی‌های جنسیتی متفاوت عمل کنند.

نتایج پژوهش روی (۹) گویای آن بود که اضطراب ورزشی بین داوران فوتبال در سطح استانی و ملی تفاوت معناداری وجود دارد، همچنین مشخص گردید که اضطراب داوران سطح استانی بیشتر از داوران سطح کشوری بود. ساهو و جا (۵) دریافتند که افراد تیپ A در موقعیت‌های شغلی پرفشار، سطح اضطراب بیشتری نشان می‌دهند، حال آنکه تیپ B واکنش‌های آرام‌تری دارد. لامپ و همکاران (۱۰) دریافتند که بین نمرات تیپ شخصیتی A داوران فوتبال و هوش هیجانی رابطه‌ی معناداری وجود ندارد. اما بین نمرات هوش هیجانی داوران و خرده ابعاد عقلانی و شهودی مقیاس سبک‌های تصمیم‌گیری رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

بررسی پیشینه‌ی متغیرهای پژوهش گویای آن است که برخی از متغیرهای در نظر گرفته شده تا حدودی در حیطه‌ی ورزش مورد استقبال قرار گرفته اما در حوزه‌ی داوران فوتبال چندان مورد توجه نبوده و مغفول واقع شده است، لذا امروزه بایستی ماهیت حرفه‌ی داوران به‌ویژه در ورزش‌های پرطرفداری همانند فوتبال به‌دلیل داشتن جایگاه منحصر به فرد در نزد افکار عمومی جامعه، حساسیت و اهمیت مسائل و مشکلات آن مورد بررسی دقیق قرار گیرد. داوران فوتبال در سطح حرفه‌ای، به‌ویژه در لیگ‌های برتر، با فشارهای روانی گسترده‌ای همراه است که می‌تواند منجر به بروز اضطراب رقابتی شود. شرایطی نظیر حساسیت بالای مسابقات، انتظارات رسانه‌ای، واکنش‌های هیجانی بازیکنان و تماشاگران و پیامدهای تصمیمات داوران، این حرفه را در زمره‌ی مشاغل پرتنش ورزشی قرار داده است. اضطراب رقابتی بالا می‌تواند بر کیفیت تصمیم‌گیری، تمرکز، قضاوت لحظه‌ای و حتی سلامت جسمانی داوران اثر منفی بگذارد؛ از این‌رو بررسی عوامل فردی مؤثر بر آن از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. در میان متغیرهای فردی، تیپ‌های شخصیتی به‌عنوان الگوهای رفتاری در مواجهه با فشار شناخته شده و می‌تواند در نحوه‌ی تجربه اضطراب ایفای نقش نمایند.

با توجه به اهمیت عملکرد دقیق داوران در مسابقات فوتبال و نقش عوامل روان‌شناختی در کیفیت قضاوت آنان، شناخت متغیرهایی که می‌تواند اضطراب رقابتی را پیش‌بینی کند از اهمیت بالایی برخوردار است. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی اضطراب حالتی-رقابتی داوران لیگ برتر فوتبال ایران بر اساس تیپ‌های شخصیتی انجام شد.

رفتار، هیجان و شناخت، می‌توانند نحوه مواجهه افراد با موقعیت‌های فشارزا را تحت تأثیر قرار دهند. افراد با ویژگی‌های شخصیتی متفاوت ممکن است در مواجهه با شرایط استرس‌زا واکنش‌های متفاوتی نشان دهند و سطوح مختلفی از اضطراب را تجربه کنند. تیپ‌های شخصیتی A و B به‌عنوان یکی از الگوهای شناخته‌شده شخصیت، تفاوت‌های فردی در نحوه مواجهه با فشارهای روانی، ارزیابی موقعیت‌های چالش‌برانگیز و واکنش‌های هیجانی را تبیین می‌کند. تیپ‌های شخصیتی A و B به‌دلیل تفاوت در میزان رقابت‌جویی، حساسیت به فشار زمانی و شیوه واکنش به استرس، می‌توانند الگوهای متفاوتی از تجربه و مدیریت اضطراب را در داوران فوتبال ایجاد کرده و بدین واسطه بررسی آن‌ها در بستر داوران اهمیت ویژه‌ای دارد. ناگفته نماند که در یک تقسیم‌بندی، تیپ‌های شخصیتی را به دو دسته «A و B» طبقه‌بندی کرده‌اند که بر رفتار انسان اثر گذاشته و از مهم‌ترین ویژگی‌های فردی در واکنش به استرس و اضطراب به شمار می‌روند (۵). از این رو، بررسی نقش تیپ‌های شخصیتی در تبیین اضطراب رقابتی می‌تواند به درک بهتر تفاوت‌های فردی در میان داوران کمک کند. تیپ شخصیتی A (نشان‌گر رقابت‌جویی، جاه‌طلبی، عجله، بی‌صبری و آستانه‌ی استرسی بالا) به‌طور معمول با سطح بالاتری از اضطراب رقابتی مرتبط است؛ در حالی که تیپ شخصیتی B (مطیع‌تر، آرام‌تر، منعطف‌تر و با تحمل فشاری کمتر) احتمالاً از اضطراب کمتری در موقعیت‌های استرس‌زا عمل می‌کند (۶). با توجه به تفاوت‌های موجود، داوران فوتبال (اعم از مردان و یا زنان) مانند سایر اشخاص داری تیپ‌های شخصیتی منحصر به‌فرد و مخصوص خود هستند که در زمین بازی برای بازیکنان با تیپ‌های شخصیتی مختلفی به قضاوت می‌پردازند. لازم به‌ذکر است که این دو متغیر به صورت یک سازه واحد در این پژوهش در نظر گرفته شده است.

جنسیت می‌تواند به‌عنوان یک عامل مهمی در این رابطه‌ها ایفای نقش کند؛ برای مثال، در بسیاری از مطالعات، زنان نسبت به مردان در موقعیت‌های رقابتی، سطح بالاتری از اضطراب را تجربه کرده‌اند (۶). همچنین در یک بررسی گسترده، مشخص شد که واکنش داوران زن به فشار روانی محیطی (نظیر صدای تماشاگران) به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای بیشتر از مردان است (۷). مطالعه‌ای که توسط کوریا و روسادو (۸) انجام گرفت، نشان داد که زنان در شرایط رقابتی، بیشتر مستعد اضطراب هستند و تفاوت‌های جنسیتی باید در مداخلات روان‌شناختی مد نظر قرار گیرند (۸).

نتایج برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که جنسیت می‌تواند به‌عنوان عاملی در روابط میان متغیرهای روان‌شناختی ایفای نقش کند. برای مثال، در بسیاری از مطالعات زنان نسبت به مردان در موقعیت‌های رقابتی سطح بالاتری از اضطراب گزارش کرده‌اند (۶). همچنین بررسی‌های گسترده نشان داده‌اند که واکنش داوران زن به فشارهای روانی محیطی (نظیر صدای تماشاگران) به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای بیشتر از مردان است

روش‌شناسی

شرکت‌کننده‌ها

تحقیق حاضر از نوع کاربردی بوده که به صورت میدانی انجام گرفته است. جامعه‌ی آماری پژوهش را ۱۵۲ نفر (۹۷ مرد و ۵۵ زن) از داوران لیگ برتر فوتبال کشور تشکیل دادند که از سوی کمیته‌ی فوتبال داوران فدراسیون فوتبال به کلاس‌های توجیهی و آزمون آمادگی جسمانی پیش فصل ۱۴۰۳-۱۴۰۴ دعوت و به‌صورت حرفه‌ای در آن فصل به قضاوت پرداختند. با توجه به محدودیت دسترسی به داوران حرفه‌ای لیگ برتر فوتبال، نمونه‌گیری به‌صورت در دسترس انجام شد. حجم نمونه مطابق جدول مورگان ۸۸ نفر ۱۶۹ نفر محاسبه شد، اما با توجه به در نظر گرفتن افت نمونه (ضریب ۰/۸)، در نهایت تعداد ۱۰۹ پرسش‌نامه (۶۹ مرد و ۴۰ زن) توزیع و جمع‌آوری شد و تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با همین تعداد انجام گرفت.

ابزار

ابزار گردآوری داده‌ها شامل دو پرسش‌نامه‌ی استاندارد نسخه‌ی فارسی اصلی به شرح جدول ۱، بود:

روش اجرا

با توجه به محدودیت زمانی و عدم امکان توزیع حضوری پرسش‌نامه‌ها در کلاس‌های توجیهی پیش‌فصل ۱۴۰۳-۱۴۰۴، پس از هماهنگی با کمیته

و دپارتمان داوران فدراسیون فوتبال، ابزار پژوهش به‌صورت الکترونیکی طراحی و در اختیار داوران لیگ برتر مردان و زنان قرار گرفت. لینک پرسش‌نامه در بهمن ۱۴۰۳ و طی یک بازه ده‌روزه از طریق شبکه‌های ارتباطی رسمی داوران منتشر شد. استفاده از شیوه‌ی الکترونیکی به‌منظور تسهیل گردآوری داده‌ها، دسترسی به داوران در مناطق مختلف کشور و کاهش تأثیر عوامل مداخله‌گر محیطی نظیر محدودیت زمان و خستگی ناشی از برنامه‌های آموزشی انتخاب شد. در تحقیق حاضر پاسخ‌های ناقص دریافتی کلا در مرحله‌ی تحلیل کنار گذاشته شد. از محدودیت‌های روش خوداظهاری نیز می‌توان به ارسال دیرنگام پرسش‌نامه اشاره نمود. تمامی پاسخ‌دهندگان از داوران فعال لیگ برتر در فصل مذکور بودند.

روایی و پایایی ابزار

جهت تأیید روایی (صوری و محتوایی)، پرسش‌نامه در اختیار ۱۰ نفر از صاحب‌نظران و اساتید روان‌شناسی قرار گرفت تا نظرات تخصصی خود را اعلام نمایند. در ضمن ۵ نفر از کارشناسان داوری نیز در مورد قابل فهم بودن و سهولت سوال‌ها برای داوران، اظهار نظر کردند. پس از بررسی و لحاظ نمودن نظرها و پیشنهادهای اساتید و کارشناسان مربوطه، پرسش‌نامه‌ی نهایی تنظیم و مورد تأیید قرار گرفت. پایایی نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای اضطراب حالتی-رقابتی ۰/۸۹ و تیپ شخصیتی ۰/۸۰ بدست آمد. با توجه به اینکه میزان پایایی در هر دو متغیر بالاتر از ۰/۷-۰/۷ گزارش شدند، لذا پایایی قابل قبول می‌باشد. لازم به توضیح است که این پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی بوده

جدول ۱. مشخصات پرسش‌نامه‌های پژوهش

نام متغیر	ابعاد پژوهش	تعداد		روایی و پایایی
		گویه‌های مربوطه	گویه‌ها	
پرسش‌نامه‌ی اضطراب حالتی-رقابتی مارتنز و همکاران (۱۹۹۰) (۲۷ گویه)	اضطراب شناختی	۱۳-۱۰-۷-۴-۱	۹	طی پژوهش معین و همکاران (۱۳۹۲) برای هر یک از سه خرده‌مقیاس پرسش‌نامه: اضطراب شناختی ۰/۸۱، اضطراب بدنی ۰/۸۲ و اعتماد به‌نفس ۰/۹۰
	اضطراب بدنی یا جسمانی	۲۵-۲۲-۱۹-۱۶	۹	
	اعتماد به‌نفس	۱۴-۱۱-۸-۵-۲	۹	
تیپ شخصیتی	اعتماد به‌نفس	۲۶-۲۳-۲۰-۱۷	۹	مقیاس ۲ امرخوشی: بلی و خیر. پاسخ به گزینه‌ی بلی، «مهره ۱» و پاسخ خیر، «مهره صفر» مهره‌ی متوسط، ۱۳. مهره‌ی بیشتر از ۱۳ تمایل به تیپ شخصیتی A و مهره‌ی کمتر از ۱۳ تمایل به تیپ B، مهره‌ی کمتر از ۵ تمایل شدید به تیپ B، مهره‌ی بیشتر از ۲۰ تمایل شدید به تیپ A. بنابراین افراد بر اساس مهره کسب شده در یکی از دو تیپ شخصیتی A و B قرار می‌گیرند.
	اعتماد به‌نفس	۱۵-۱۲-۹-۶-۳	۹	
		۲۷-۲۴-۲۱-۱۸	۲۵	

۳/۷	۴	خریدر دیپلم و دیپلم	
۹/۲	۱۰	فوق-دیپلم	مدرک تحصیلی
۳۹/۴	۴۳	لیسانس	
۴۷/۷	۵۲	فوق-لیسانس و بالاتر	
۴/۶	۵	تا ۵ سال	
۲۱/۱	۲۳	۶ تا ۱۰	
۲۷/۵	۳۰	۱۱ تا ۱۵	سابقه (سال)
۳۱/۲	۳۴	۱۶ تا ۲۰	
۱۵/۶	۱۷	بالای ۲۰	
۵۰/۵	۵۵	تربیت-بدنی	رشته-ی
۴۹/۵	۵۴	سایر رشته-ها	تحصیلی
۴۳/۱	۴۷	مجرد	وضعیت تاهل
۵۶/۹	۶۲	متاهل	
۲۰/۲	۲۲	درجه-۱	درجه-ی
۷۴/۳	۸۱	ملی	
۵/۵	۶	بین-المللی	داوری
۲۸/۴	۳۱	خریدر ۳۰	
۲۵/۷۰	۲۸	۳۱ تا ۳۵	سن (سال)
۲۶/۶۰	۲۹	۳۶ تا ۴۰	
۱۹/۳۰	۲۱	۴۱ تا ۴۵	
۲۲/۹	۲۵	معلم	
۲۴/۸	۲۷	کارمند	
۰/۹	۱	نظامی	شغل اصلی
۵/۵	۶	دانشجو	
۴۵/۹	۵۰	سایر	

تحلیل استنباطی داده-ها:

در این بخش، برای اندازه-گیری متغیرهای پژوهش، ضریب همبستگی پیرسون، ضرایب تعیین، آزمون تحلیل واریانس و آزمون رگرسیون خطی برای همه فرضیه-های موجود مورد بررسی قرار گرفت.

فرضیه اول: در این مطالعه بیان می-دارد که بین پیش-بینی اضطراب رقابتی بر اساس تیپ-های شخصیتی داوران لیگ-برتر فوتبال ایران ارتباط وجود ندارد.

مطابق جدول ۳، بین تیپ-های شخصیتی با اضطراب رقابتی در فوتبال ($r = -0.324, P < 0.05$) رابطه-ی معکوس معناداری وجود دارد. همچنین میزان اشتراک واریانس دو متغیر ۱۱ درصد می-باشد

جدول ۳. نتایج ضریب پیرسون در خصوص رابطه-ی تیپ-های شخصیتی با اضطراب رقابتی

متغیرها	و-رگرش	r	R ²	Sig
تیپ-های شخصیتی با اضطراب رقابتی	فوتبال	-0.324	11%	0.001

و در زمره-ی مطالعات با حداقل خطر قرار می-گیرد؛ به گونه-ای که هیچ گونه مداخله-ی درمانی، دستکاری آزمایشی یا ایجاد فشار روانی بر شرکت کنندگان صورت نگرفت و صرفاً داده-ها از طریق پرسش-نامه‌های استاندارد جمع‌آوری شد. مشارکت در پژوهش کاملاً داوطلبانه بوده و پیش از تکمیل پرسش-نامه‌ها، رضایت آگاهانه از شرکت کنندگان اخذ شد. همچنین به آزمودنی‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات آنان به صورت کاملاً محرمانه و ناشناس تحلیل شده و نتایج صرفاً در قالب داده‌های کلی گزارش می‌شود. با توجه به ماهیت غیرمداخله‌ای پژوهش، ناشناس بودن داده‌ها و عدم جمع‌آوری اطلاعات هویتی، این مطالعه مشمول مطالعات معاف از بازرسی کامل کمیته-ی اخلاق محسوب می‌شود و تمامی مراحل اجرا مطابق با اصول اخلاق پژوهش در علوم رفتاری و مفاد بیانیه هلسینکی انجام گرفته است.

روش آماری

جهت تجزیه و تحلیل داده-های آماری از دو روش «آمار توصیفی» و «آمار استنباطی» استفاده شده است. برای تعیین پایایی (ثبات) درونی کلی پرسش-نامه و هر کدام از عوامل تشکیل-دهنده-ی پرسش-نامه از آلفای کرونباخ، برای تعیین طبیعی بودن توزیع داده-ها از آزمون-های کلموگروف - اسمیرنوف، استفاده گردید. با توجه به نرمال بودن توزیع داده‌ها، برای بررسی فرضیه‌های پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون خطی ساده بهره گرفته شد. همچنین از آزمون دوربین-واتسون برای بررسی عدم خود همبستگی بین خطاها و از آزمون تحلیل واریانس برای معنی داری ضرایب رگرسیون استفاده گردید. به-منظور بررسی آزمون فرضیه‌های پژوهش از نرم-افزار SPSS نسخه-ی ۲۵ بهره گرفته شد و سطح معنی‌داری نیز برابر با ($P \leq 0.05$) تعیین گردید.

نتایج

توصیف جمعیت-شناختی نمونه-های آماری تحقیق از قبیل سن، جنسیت، وضعیت تاهل، سطح تحصیلات، سابقه-ی داوری، تخصص در داوری، درجه-ی داوری، رشته-ی تحصیلی و در نهایت شغل اصلی با استفاده از جدول ۲، اشاره شده است.

جدول ۲. بررسی وضعیت توصیف آماری پژوهش

متغیر	نوع	فراوانی درصد
جنسیت	مرد	۶۹
	زن	۳۰
تخصص در داوری	داور فوتبال	۴۲
	کمک-داور فوتبال	۶۷

فرضیه دوم: در این مطالعه بیان می‌دارد که بین پیش‌بینی اضطراب رقابتی بر اساس تیپ‌های شخصیتی داوران لیگ برتر فوتبال ایران بر مبنای جنسیت (مرد و زن) ارتباط وجود ندارد.

مطابق جدول ۷، بین تیپ‌های شخصیتی با اضطراب رقابتی در بخش مردان ($r = -0.260, P < 0.05$)، و همچنین در زنان ($r = -0.412, P < 0.05$)، رابطه‌ی معکوس و معناداری وجود دارد. میزان اشتراک واریانس دو متغیر در مردان برابر با ۷ درصد و در زنان ۱۷ درصد می‌باشد.

جدول ۷. نتایج ضرایب پیرسون درخصوص رابطه تیپ‌های شخصیتی با اضطراب رقابتی

متغیرها	جنسیت	r	R ²	Sig
تیپ‌های شخصیتی با اضطراب رقابتی	فوتبال	-0.260	0.11	0.001
	فوتبال	-0.412	0.11	0.001

براساس جدول ۸، نتیجه‌ی آزمون دوربین واتسون در مردان (۱/۹۰) و در بخش زنان (۲/۰۸)، به دست آمد که انجام رگرسیون مورد تایید قرار می‌گیرد. در مردان تفسیر کاربردی ضریب رگرسیونی (۰/۲۶۰) نشانگر آن است که متغیر تیپ‌های شخصیتی در حد ضعیف توان تبیین و پیش‌بینی متغیر اضطراب رقابتی را دارد. تفسیر آماری این است که انتظار می‌رود به ازای یک واحد تغییر در ترکیب خطی تیپ‌های شخصیتی (بر حسب انحراف معیار)، ۰/۲۶ واحد تغییر در اضطراب رقابتی (بر حسب انحراف معیار) به وجود آید. در زنان تفسیر کاربردی ضریب رگرسیونی (۰/۴۱۲) نشانگر آن است که متغیر تیپ‌های شخصیتی در حد متوسط توان تبیین و پیش‌بینی متغیر اضطراب رقابتی را دارد. تفسیر آماری این است که انتظار می‌رود به ازای یک واحد تغییر در ترکیب خطی تیپ‌های شخصیتی (بر حسب انحراف معیار)، ۰/۴۱۲ واحد تغییر در اضطراب رقابتی (بر حسب انحراف معیار) به وجود آید.

ضریب تعیین (۰/۰۷) در بخش مردان بیان‌کننده‌ی آن است که ۷ درصد

با توجه به جدول ۴، نتیجه‌ی آزمون دوربین واتسون (۱/۸۹) به دست آمد که انجام رگرسیون مورد تایید قرار می‌گیرد. تفسیر کاربردی ضریب رگرسیونی (۰/۲۲۴) گویای آن است که متغیر تیپ‌های شخصیتی در حد متوسط توان تبیین و پیش‌بینی متغیر اضطراب رقابتی را دارد. تفسیر آماری این است که انتظار می‌رود به ازای یک واحد تغییر در ترکیب خطی تیپ‌های شخصیتی (بر حسب انحراف معیار)، (۰/۲۲۴) واحد تغییر در اضطراب رقابتی (بر حسب انحراف معیار) به وجود آید. ضریب تعیین (۰/۱۰۵) بیان‌کننده‌ی آن است که حدود ۱۱ درصد از واریانس اضطراب رقابتی توسط تیپ‌های شخصیتی تبیین می‌شود (در نمونه)، در حالی‌که در جامعه‌ی آماری مورد تحقیق انتظار بر آن است همان ۱۰ درصد از واریانس اضطراب رقابتی توسط تیپ‌های شخصیتی تبیین شود.

جدول ۴. ضرایب تعیین و نتیجه‌ی آزمون دوربین واتسون

مرشته	ضریب رگرسیون	مجدور r	تعیین شده	انحراف معیار	دوربین واتسون
فوتبال	۰/۲۲۴	۰/۱۰۵	۰/۱۰	۰/۸۰	۱/۸۹

نتایج جدول ۵، نشان می‌دهد که رابطه‌ی خطی بین دو متغیر تیپ‌های شخصیتی با اضطراب رقابتی ($F = 12.56 > 0.01, P > 0.01$) تایید می‌شود. به عبارتی ضریب تعیین معنادار است.

براساس جدول ۶، نتیجه‌ی تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد که تیپ‌های شخصیتی در فوتبال ($t = -2.54 > 0.01, P > 0.01$) توانایی پیش‌بینی اضطراب رقابتی را دارد. با توجه به نتایج به دست آمده از ضریب بتا، به ازای یک واحد انحراف معیار افزایش در تیپ‌های شخصیتی، میزان اضطراب رقابتی (۰/۲۲۴-) انحراف معیار کاهش می‌یابد.

جدول ۵. آزمون تحلیل واریانس در خصوص پیش‌بینی اضطراب رقابتی براساس تیپ‌های شخصیتی

متغیر پیش‌بینی	مرشته	مدل	مجموع مجدورات	Df	میانگین مجدورات	F	Sig
تیپ‌های شخصیتی	فوتبال	مرگرسیون	۸/۰۴	۱	۸/۰۴	۱۲/۵۶	۰/۰۰۱
		باقیمانده	۶۸/۴۷	۱۰۷	۰/۶۴		
		کل	۷۶/۵۱	۱۰۸			

جدول ۶. ضرایب رگرسیون خطی

وسرخرش	مدل	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب استاندارد	t	Sig
		B	خطای استاندارد	بتا	
فوتبال	مقدار ثابت	۱۲/۵۸	۳/۱۷	۳/۹۷	۰/۰۰۱
	تیپ‌های شخصیتی	-۱/۵۰	۰/۴۲	-۲/۵۴	۰/۰۰۱

جدول ۸. ضرایب تعیین و نتیجه آزمون دوربین واتسون

جنسیت	مدل	ضریب رگرسیون	مجدور ۲	مجدور ۳	تعدیل شده	انحراف معیار برآورد	دوربین واتسون
مرد	۱	۰/۲۶۰	۰/۰۷	۰/۰۶	۰/۷۷	۱/۹۰	
زن	۱	۰/۴۱۲	۰/۱۷	۰/۱۶	۰/۷۵	۱/۹۵	

جدول ۹. آزمون تحلیل واریانس در خصوص پیش-بینی اضطراب رقابتی براساس تیپ-های شخصیتی

متغیر پیش-بین	جنسیت	مدل	مجموع مجدورات	Df	میانگین مجدورات	F	Sig
تیپ-های شخصیتی	مرد	رگرسیون	۵/۰۶	۱	۵/۰۶		
		باقیمانده	۶۹/۶۴	۱۱۹	۰/۵۹	۸/۶۵	۰/۰۰۴
		کل	۷۴/۷۰	۱۲۰			
زن	زن	رگرسیون	۱۰/۱۲	۱	۱۰/۱۲		
		باقیمانده	۴۹/۴۱	۸۸	۰/۵۶	۱۸/۰۱	۰/۰۰۱
		کل	۵۹/۵۳	۸۹			

رقابتی ($F=18/01$ و $P>0/01$) و در زنان ($F=18/01$ و $P>0/01$) تایید می-شود. به-عبارتی ضریب تعیین معنادار است.

براساس جدول ۱۰، نتایج تحلیل رگرسیون نشان می-دهد که تیپ-های شخصیتی در مردان ($F=2/94$ و $P>0/01$) و در زنان ($F=4/24$ و $P>0/01$) توانایی پیش-بینی اضطراب رقابتی را دارند. با توجه به نتایج به دست آمده از ضریب بتا، به ازای یک واحد انحراف معیار افزایش در تیپ-های شخصیتی، میزان اضطراب رقابتی در مردان ($-0/260$) و در زنان ($-0/412$) انحراف معیار کاهش می-یابد.

از واریانس اضطراب رقابتی توسط تیپ-های شخصیتی تبیین می-گردد (در نمونه)، در حالی-که در جامعه-ی آماری مدنظر انتظار می-رود که حدود ۶ درصد از واریانس اضطراب رقابتی توسط تیپ-های شخصیتی تبیین شود. ضریب تعیین ($0/17$) در زنان نیز بیان-کننده-ی آن است که ۱۷ درصد از واریانس اضطراب رقابتی توسط تیپ-های شخصیتی تبیین می-شود (در نمونه)، در حالی که در جامعه-ی آماری مربوطه انتظار بر آن است که ۱۶ درصد از واریانس اضطراب رقابتی توسط تیپ-های شخصیتی تبیین شود. با توجه به نتایج به دست آمده از جدول ۹، نشان می-دهد که در مردان رابطه-ی خطی بین دو متغیر تیپ-های شخصیتی با اضطراب

جدول ۱۰. ضرایب رگرسیون خطی

جنسیت	مدل	ضرایب غیر استاندارد		t	Sig
		خطای استاندارد	ضرایب استاندارد		
مرد	مقدار ثابت	۹/۸۵	۲/۸۰	۳/۵۲	۰/۰۰۱
	تیپ-های شخصیتی	-۱/۱۰	۰/۳۸	-۲/۹۴	۰/۰۰۱
زن	مقدار ثابت	۱۵/۹۶	۳/۴۷	۴/۶۱	۰/۰۰۱
	تیپ-های شخصیتی	-۱/۹۵	۰/۴۶	-۴/۲۴	۰/۰۰۱

نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های ژانگ و همکاران (۱۱) و آربیناگا (۱۲) همسو است. این پژوهشگران نشان دادند که اضطراب و فشار روانی می-توانند به طور معناداری کیفیت تصمیم‌گیری و عملکرد داوران را تحت تأثیر قرار دهند. همچنین نتایج مطالعات انجام‌شده در حوزه داوری هتدبال نشان داده است که ویژگی‌های شخصیتی نظیر کمال‌گرایی، حساسیت به اشتباه و ترس از شکست می-توانند زمینه افزایش اضطراب و آسیب‌پذیری روان‌شناختی را فراهم کنند (۱۳). از آنجا که داوری فوتبال نیز مستلزم تصمیم‌گیری‌های سریع و دقیق در شرایط پرفشار است، منطقی به نظر می‌رسد که ویژگی‌های شخصیتی در میزان اضطراب تجربه‌شده

بحث

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که تیپ شخصیتی توانایی پیش‌بینی اضطراب رقابتی داوران لیگ برتر فوتبال ایران را دارد و بین تیپ شخصیتی و اضطراب رقابتی رابطه‌ای معکوس و معنادار وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که شدت این رابطه در داوران زن بیشتر از داوران مرد است. این یافته بیانگر آن است که تفاوت‌های فردی و ویژگی‌های شخصیتی نقش مهمی در نحوه ادراک و مواجهه داوران با فشارهای روانی ناشی از مسابقات فوتبال ایفا می-کنند.

ضرایب تعیین نشان دادند که این متغیر تنها بخشی از تغییرات اضطراب رقابتی را تبیین می‌کند. این موضوع نشان می‌دهد که اضطراب رقابتی پدیده‌ای چند بُعدی است و عوامل دیگری نظیر تجربه داوری، خودکارآمدی، تاب‌آوری روان‌شناختی، حمایت اجتماعی، مهارت‌های ذهنی، اهمیت مسابقه، سطح رقابت و تجربه حضور در مسابقات مهم نیز می‌توانند در شکل‌گیری آن نقش داشته باشند. بنابراین بررسی همزمان این متغیرها در پژوهش‌های آینده می‌تواند درک دقیق‌تری از عوامل مؤثر بر اضطراب رقابتی داوران فراهم سازد. در مجموع، یافته‌های پژوهش حاضر اهمیت تیپ شخصیتی را به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر بر اضطراب رقابتی داوران فوتبال مورد تأیید قرار داد و نشان داد که تفاوت‌های شخصیتی می‌توانند نحوه واکنش هیجانی داوران به شرایط پرفشار مسابقه را تحت تأثیر قرار دهند.

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که تیپ‌های شخصیتی نقش معناداری در پیش‌بینی اضطراب رقابتی داوران فوتبال دارند و بین تیپ شخصیتی و اضطراب رقابتی رابطه‌ای معکوس وجود دارد. به‌عبارت دیگر، داورانی که ویژگی‌های بیشتری از تیپ شخصیتی A دارند، سطوح بالاتری از اضطراب رقابتی را تجربه می‌کنند، در حالی که ویژگی‌های تیپ B با اضطراب رقابتی کمتر همراه است. همچنین نتایج نشان داد که قدرت پیش‌بینی تیپ شخصیتی در داوران زن بیشتر از داوران مرد است که بیانگر نقش پررنگ‌تر ویژگی‌های شخصیتی در مدیریت فشارهای رقابتی در زنان می‌باشد. این یافته‌ها اهمیت توجه به تفاوت‌های فردی و ویژگی‌های شخصیتی را در برنامه‌های آموزش، آماده‌سازی و حمایت روان‌شناختی داوران فوتبال برجسته می‌سازد. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود فدراسیون فوتبال و کمیته داوران علاوه بر آموزش‌های فنی و قوانین داوری، برنامه‌های روان‌شناختی مبتنی بر مدیریت استرس، آموزش مهارت‌های مقابله‌ای، کنترل هیجان، افزایش تاب‌آوری و خودکارآمدی را در دستور کار قرار دهند. همچنین بهره‌گیری از ارزیابی‌های روان‌شناختی و شناسایی ویژگی‌های شخصیتی داوران می‌تواند به طراحی مداخلات هدفمند و متناسب با نیازهای فردی آنان کمک کند. از جمله محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به استفاده از ابزارهای خودگزارشی و محدود بودن جامعه آماری به داوران لیگ برتر فوتبال ایران اشاره کرد که ممکن است تعمیم نتایج به سایر سطوح داوری و رشته‌های ورزشی را با احتیاط همراه سازد. بنابراین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده، نقش تیپ‌های شخصیتی در کنار متغیرهایی نظیر تاب‌آوری، خودکارآمدی، سبک‌های مقابله با استرس، حمایت اجتماعی و تجربه داوری در سطوح مختلف رقابتی و رشته‌های ورزشی دیگر مورد بررسی قرار گیرد تا شناخت جامع‌تری از عوامل مؤثر بر اضطراب رقابتی داوران حاصل شود.

توسط داوران نقش تعیین‌کننده‌ای داشته باشند. یافته‌های پژوهش حاضر همچنین با نتایج رستمیان و همکاران (۱۴۰۴) همسو است که گزارش کردند تیپ‌های شخصیتی A و B توانایی پیش‌بینی اضطراب رقابتی داوران فوتبال و فوتسال ایران را دارند (۱۴). یکی از دلایل احتمالی این همسویی آن است که ویژگی‌های شخصیتی نقش مهمی در نحوه ارزیابی شناختی موقعیت‌های فشارزا ایفا می‌کنند. بر اساس نظریه ارزیابی شناختی، افراد در مواجهه با یک موقعیت استرس‌زا ابتدا آن را از نظر میزان تهدید یا چالش‌برانگیز بودن ارزیابی می‌کنند. از آنجا که ویژگی‌های شخصیتی بر این ارزیابی اثرگذار هستند، انتظار می‌رود میزان اضطراب رقابتی نیز تحت تأثیر آن‌ها قرار گیرد. در واقع، تیپ شخصیتی می‌تواند تعیین کند که فرد یک مسابقه مهم را به عنوان یک تهدید یا یک چالش قابل مدیریت درک کند. علاوه بر این، رابطه معکوس مشاهده‌شده میان تیپ شخصیتی و اضطراب رقابتی با ویژگی‌های شناخته‌شده تیپ‌های شخصیتی A و B نیز قابل تبیین است. افراد دارای ویژگی‌های تیپ A معمولاً رقابت‌جو، عجول، کمال‌گرا، حساس نسبت به عملکرد خود و نگران ارزیابی دیگران هستند. این ویژگی‌ها موجب می‌شود چنین افرادی در شرایط رقابتی و پرفشار، موقعیت را تهدیدکننده‌تر ادراک کرده و سطح بالاتری از نگرانی، تنش و برانگیختگی روانی را تجربه کنند. در مقابل، افراد دارای ویژگی‌های تیپ B معمولاً آرام‌تر، صبورتر، انعطاف‌پذیرتر و دارای ثبات هیجانی بیشتری هستند و به همین دلیل فشارهای ناشی از رقابت را بهتر مدیریت می‌کنند. بنابراین، طبیعی است که با افزایش ویژگی‌های تیپ B، میزان اضطراب رقابتی کاهش یابد.

از سوی دیگر، پژوهش‌های جدید در حوزه روان‌شناسی ورزش نشان داده‌اند که تیپ‌های شخصیتی با شیوه‌های مقابله با استرس نیز ارتباط دارند. افراد دارای ویژگی‌های تیپ A بیشتر از راه‌بردهای هیجان‌مدار و گاه ناکارآمد مانند نگرانی، اجتناب یا واکنش‌های هیجانی استفاده می‌کنند، در حالی که افراد دارای ویژگی‌های تیپ B بیشتر به راه‌بردهای مسئله‌مدار و سازگارانه متوسل می‌شوند (۱۵). از این رو، تفاوت در راه‌بردهای مقابله‌ای می‌تواند یکی از سازوکارهای مؤثر در تبیین رابطه میان تیپ شخصیتی و اضطراب رقابتی باشد.

نتایج پژوهش همچنین نشان داد که نقش تیپ شخصیتی در پیش‌بینی اضطراب رقابتی در زنان قوی‌تر از مردان است. این یافته را می‌توان با تفاوت‌های زیستی، روان‌شناختی و اجتماعی - فرهنگی میان زنان و مردان تبیین کرد. زنان داور ممکن است علاوه بر فشارهای رایج مرتبط با قضاوت مسابقات، با چالش‌های حرفه‌ای، اجتماعی و رسانه‌ای بیشتری نیز مواجه باشند. در چنین شرایطی، ویژگی‌های شخصیتی نقش پررنگ‌تری در نحوه ارزیابی موقعیت‌های استرس‌زا و کنترل هیجان‌ها پیدا می‌کند. به همین دلیل، اثر تیپ شخصیتی بر اضطراب رقابتی در زنان می‌تواند آشکارتر و قوی‌تر از مردان باشد. نکته قابل توجه دیگر آن است که اگرچه تیپ شخصیتی توانست اضطراب رقابتی را به‌طور معناداری پیش‌بینی کند، اما

References

1. Laborde S, Allen MS, Katschak K, Mattonet K, Lachner N. Trait personality in sport and exercise psychology: A mapping review and research agenda. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2020 Nov 1;18(6):701-16. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2019.1570536>
2. Powell DM, Stanley DJ, Brown KN. Meta-analysis of the relation between interview anxiety and interview performance. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*. 2018 Oct;50(4):195. <https://doi.org/10.1037/cbs0000108>
3. Salehi H, Mohseni M. Anxiety level among Iranian football referees: The role of self-consciousness and coping styles-. *Research in Sports Management and Motor Behavior*, 2017; 7- (14)-: 16-25. URL: <http://jrsm.khu.ac.ir/article-1-2655-fa.html>. (In Persian)
4. Ayuso-Moreno R, Fuentes-García JP, Collado-Mateo D, Villafaina S. Heart rate variability and pre-competitive anxiety according to the demanding level of the match in female soccer athletes. *Physiology & behavior*. 2020 Aug 1;222:112926. <https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2020.112926>
5. Sahu L, Jha M. Academic stress in relation to personality, locale and gender. *Journal of Ravishankar University*. 2020 Jul 1;26(1):25-34. <https://doi.org/10.52228/JRUA.2020-26-1-4>
6. Amaro R, Brandão T. Competitive anxiety in athletes: emotion regulation and personality matter. *Kinesiology*. 2023 Jun 30;55(1):108-19. doi: 10.26582/k.55.1.12
7. Todd J, Aspell JE, Barron D, Swami V. Multiple dimensions of interoceptive awareness are associated with facets of body image in British adults. *Body image*. 2019 Jun 1;29:6-16. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2019.02.003>
8. Correia M, Rosado A. Anxiety in athletes: Gender and type of sport differences. *International Journal of Psychological Research*. 2019 Jun;12(1):9-17. <https://doi.org/10.21500/20112084.3552>
9. Roy S. A Study on Sports Anxiety between State Level and National Level Football Referees in India. *J Adv Sport Phys Edu*. 2022;5(6):129-32. doi: 10.36348/jaspe.2022.v05i06.004
10. Lampe N, Kajmović H, Lascau FD, Nančovska Šerbec I, Meško M. Variations in personality traits among top judo referees from 2018 to 2022 based on gender differences. *Societies*. 2024 Oct 16;14(10):206. doi: <https://doi.org/10.3390/soc14100206>
11. Zhang L, Shi H, Zhang H, Ding J, Wang Z. How do anxiety and stress affect soccer referees? An ERPs study. *Frontiers in psychology*. 2024 Jun 27;15:1294864. doi: 10.3389/fpsyg.2024.1294864
12. Arbinaga F, San Pedro EM, Mendoza-Sierra MI. Psychopathological symptoms in soccer referees: the role of psychological inflexibility and perfectionism. *PeerJ*. 2025 Aug 11;13:e19790.
13. Gómez-López M, Manzano-Sánchez D, Borrego CC, González-Hernández J. Perfectionism and fear of failure, according to sporting experience. A referee handball study. *Frontiers in Psychology*. 2025 May 16;16:1542416. doi: 10.3389/fpsyg.2025.154241
14. Rostameyan E, Esmali A, Dolatyari E, Kalantari F. The Effect of Personality Types (A & B) on Predicting Competitive Anxiety in Iranian Football and Futsal Referees. *Functional Research in Sport Psychology*, 2025;2(4):74-91. 10.22091/frs.2025.13383.1080
15. Harrison O.K, Köchli L, Marino S, Marlow L, Finnegan SL, Ainsworth B, Talks BJ, Russell BR, Harrison SJ, Pattinson KT, Fleming SM. Gender differences in the association between anxiety and interoceptive insight. *European Journal of Neuroscience*. 2025 Jan;61(1):e16672. <http://doi.org/10.1111/ejn.16672>